

СВІТ ФАНТАЗІЇ ТА МУДРОСТІ

МІФИ І ЛЕГЕНДИ ДАВНІХ УКРАЇНЦІВ

Ми живемо у ХХІ ст., тож маємо можливість і читати художні твори, і слухати їх в аудіозапису, і переглядати в театрі, у мережі Інтернет чи по телевізору. Навіть найдавніші твори, які виникли тоді, коли людина ще не винайшла письмо, нині надруковані в книжках. Вони дійшли до нас із сивої давнини. А як? Коли не було писемності, люди передавали їх з уст в уста (звідси й прикметник *усний*), від покоління до покоління. Міфи, легенди, казки, перекази, пісні, загадки, прислів'я склали талановиті люди, імена яких тепер невідомі. Первинний варіант таких творів із часом зазнавав змін. Скажімо, пісню, що подобалася людям, переспівували в різних місцевостях, постійно вносячи в неї щось своє, удосконалюючи її. Пісня з часом таки змінювалася, ставала кращою. До речі, українських народних пісень нині нараховують майже 300 тисяч! До нас дійшла велика кількість народних казок, легенд, переказів... Усі ці твори називають **фольклором** (від англ. *folk-lore* — народна мудрість), або **усною народною творчістю**.

Найдавнішими видами усної народної творчості є міфи й легенди.

Теорія літератури

Легенда

Легенда — це розповідь казкового чи фантастичного характеру про незвичайну подію або життя й діяльність якоїсь особи. У легендах здебільшого йдеться про реальну людину, яку знає й любить народ, або про визначну історичну подію. Найпопулярніші легенди розповідають про героїчні вчинки Богдана Хмельницького, Максима Залізняка, Олекси Довбуша, Устима Кармелюка. Цих історичних постатей народ наділив неймовірною силою та відвагою, часто їхні можливості було перебільшено, як у казках. Отже, казковість, фантастичність — яскрава прикмета легенди.

Подумав пес, що лев має бути сильнішим. Залишив ведмедя й пішов до двору короля лева.

— Леве, леве, королю звірів, живімо разом!

— За слугу прийму тебе, — відповів лев.

Пес зостався з ним. Одного разу ввечері пес злякався й почав вити та гавкати. Вибіг лев із палати й каже йому:

— Мовчи, бо ще надійде людина й застрелить нас обох!

Пес замовк, але здогадався, що людина має бути сильнішою, коли її лев боїться.

Пішов пес до людини й пристав на службу до неї. Від того часу й живе пес з людиною *(За С. Плачиндою)*.

ДАЖБОГ

Син великого Сварога¹, славетний Дажбог-Сонце, довгі роки владарював над богами, людьми й над усім світом. Він був родоначальником русинів-українців, першим їхнім князем і незмінним покровителем. Давні українці гордо казали про себе: «Ми — внуки Дажбога, улюбленці богів, ...ми славимо Дажбога, і буде він наш по крові тіла...»

Дажбог.
Дерево. Різьблення

Дажбог уособлював мужність, обличчя його уявлялося подібним до сонячного кола, із русавою бородою-промінчиками.

У жертву Дажбогові приносили млинці, полотно, дари полів і лісів, вино, гроші тощо.

Йому молилися, звертаючись так: «Дажбоже наш трисвітлий! Славу творімо тобі, нехай летить вона птицею ясною, сповіщаючи всім предкам руським, що шануємо та поклоняємося Сонцю всевишньому, отцю кривому — Дажбогу нашому» *(За Є. Шморгуном)*.

1. Розповідь казкового чи фантастичного характеру про незвичайну подію або життя й діяльність якоїсь реальної особи називається

- А міфом
Б казкою
В легендою
Г літописом

¹ *Сваро́г* — бог Сонця, світла та добра. У давніх русинів-українців Сварог — бог-творець, покровитель неба, мудрості, заступник шлюбу й ковальської справи, ремесел.